

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja

**IZVJEŠTAJ O SPROVOĐENJU
NACIONALNOG PLANA
ZA ODRŽIVU UPOTREBU
SREDSTAVA ZA ZAŠTITU BILJA
ZA 2019. GODINU**

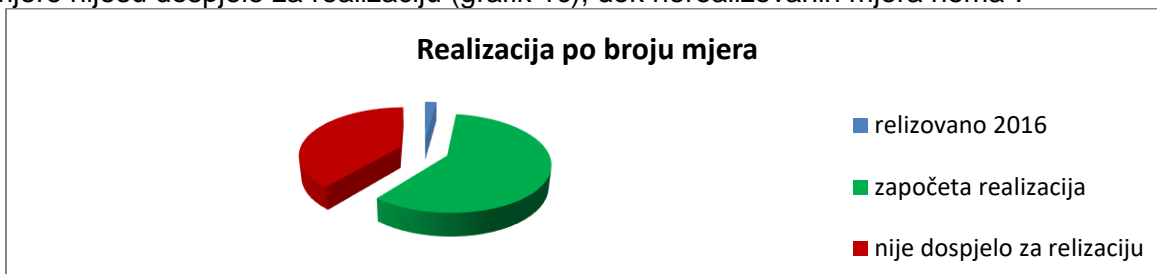
Podgorica, jun 2020.

Sadržaj

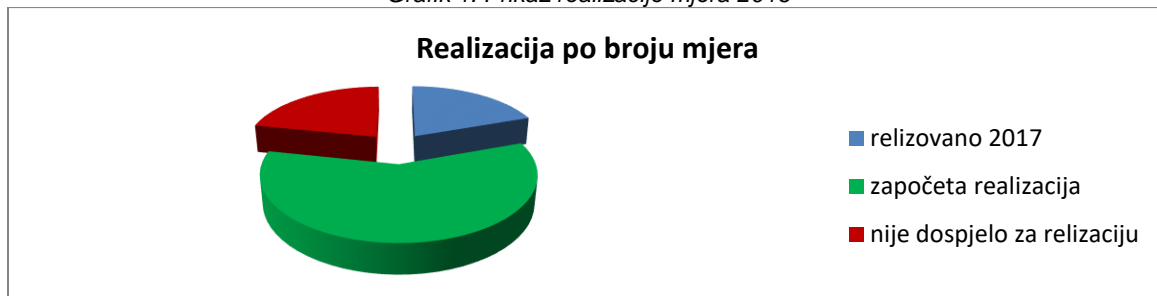
1.	Uvod	7
2.	Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja	8
3.	Pravni okvir	9
4.	Administrativni kapaciteti	9
5.	Obuke administracije i inspekcije	10
6.	Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja	11
7.	Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja	12
8.	Ostale aktivnosti	13
9.	Institucionalni okvir	14
10.	Realizacija aktivnosti iz Akcionog planu za januar - decembar 2019.	15
11.	Izveštaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2019.godinu¹	30

1. Uvod

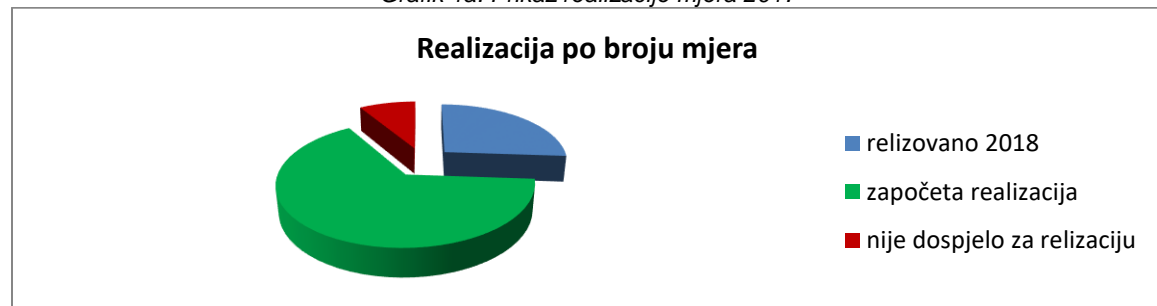
Izveštaj o realizaciji Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2019. godinu (u daljem tekstu: Izveštaj) sadrži realizovane aktivnosti, stepen realizacije i ograničenja u implementaciji, kao i smjernice za efikasnije sprovođenje mjera utvrđenih Nacionalnim planom u narednim godinama. Od predloženih 46 mjera realizovano je 34, započeta je realizacija 10 mjera, 2 mjere nijesu dospjele za realizaciju (grafik 1c), dok nerealizovanih mjera nema¹.

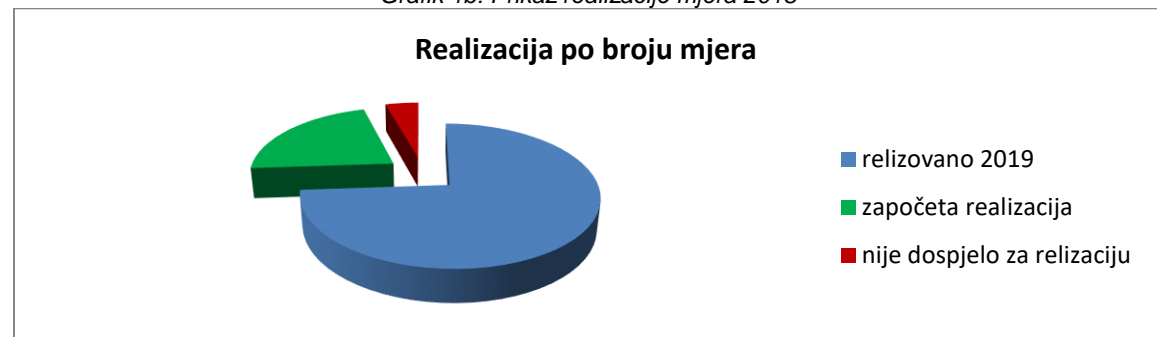
Grafik 1: Prikaz realizacije mjera 2016

Grafik 1a: Prikaz realizacije mjera 2017

Grafik 1b: Prikaz realizacije mjera 2018

Grafik 1c: Prikaz realizacije mjera 2019

¹Veliki broj mjera u petogodišnjem Akcionom planu ima kontinuirani tok.

2. Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja

Vlada Crne Gore donijela je petogodišnji Nacionalni plan za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: Nacionalni plan) u julu 2016. godine.

Donošenje Nacionalnog plana predviđeno je članom 8a stav 2 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG”, br. 51/08 i 18/14).

Nacionalnim planom utvrđeni su ciljevi, mjere, indikatori, rokovi i aktivnosti za smanjenje rizika i negativnih efekata sredstava za zaštitu bilja na zdravlje ljudi i na životnu sredinu, odnosno za postizanje održive upotrebe sredstava za zaštitu bilja.

Cilj Nacionalnog plana je smanjenje negativnog uticaja sredstava za zaštitu bilja (u daljem tekstu: pesticidi) na zdravlje ljudi i na životnu sredinu odnosno promovisanje integralnih i drugih nehemijskih mjera suzbijanja štetnih organizama radi:

- boljeg razumijevanja načina upotrebe pesticida;
- upotrebe naučnih i drugih dokaza ili postupaka kojima se smanjuje štetan uticaj upotrebe pesticida pri čemu korisnik suzbija štetne organizme i korove na ekonomičan način;
- prepoznavanja uloga svih učesnika i interesnih grupa u ostvarivanju zajedničkog cilja održive upotrebe pesticida;
- sprovođenja adekvatne zaštite na radu;
- praćenja rezidua pesticida u hrani;
- primjene posebnih tehnika pri upotrebi pesticida na specifičnim kulturama;
- prikupljanja parametara za monitoring upotrebe pesticida koji sadrže aktivne supstance koje izazivaju posebnu zabrinutost, naročito u smislu upotrebe različitih alternativnih sredstava i metoda.

Nacionalnim planom utvrđene su aktivnosti i nosioci aktivnosti koje se odnose na zdravstvene, socijalne, ekonomske i ekološke efekte u skladu sa nacionalnim, regionalnim i lokalnim uslovima, kao i aktivnosti utvrđene propisima koji uređuju vode, zaštitu prirode, otpad i aktivnosti utvrđene drugim propisima sa kojima pesticidi mogu biti indirektno povezani kao što je očuvanje divljih ptica, prirodnih staništa i divlje flore i faune.

Glavni cilj Nacionalnog plana je da se prepoznate mjere sprovedu u planiranom periodu, da se identifikuju problemi, iskoriste dostupna sredstva, pravilno primijeni i po potrebi dodatno unaprijedi postojeći pravni i institucionalni okvir, kao i da se ojačaju administrativni kapaciteti.

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja, na godišnjem nivou, izvještava Vladu Crne Gore o realizaciji mjera iz Nacionalnog plana, u skladu sa članom 8a stav 4 Zakona o sredstvima za zaštitu bilja („Sl. list CG”, br. 51/08 i 18/14) i Zaključkom Vlade br. 08-1850 od 11. jula 2016. godine.

3. Pravni okvir

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane veterinu i fitosanitarne poslove - Odsjek za sredstva za zaštitu i ishranu bilja su tokom 2019. godine na osnovu Zakona o sredstvima za zaštitu bilja donijeli sljedeća podzakonska akta:

- 1) Program monitoringa uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu za 2019. godinu (Sl. list CG, br. 8/2019);
- 2) Program fitosanitarnih mjera za 2019. godinu (Sl. list CG, br. 10/2019);
- 3) Program monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2019. godinu (Sl. list CG, br.10/2019);
- 4) Program monitoringa post-registracijske kontrole sredstava za zaštitu bilja za 2019. godinu (Sl. list CG, br.10/2019);
- 5) Pravilnik o sadržaju liste aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja (Sl. list CG, br.12/2019);
- 6) Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja za 2019. godinu (Sl. list CG, br.15/2019);
- 7) Pravilnik o izmjeni Pravilnika o maksimalnom nivou rezidua sredstava za zaštitu bilja na ili u bilju, biljnim proizvodima, hrani ili hrani za životinje (Sl. list CG, br. 34/2019);
- 8) Pravilnik o bližim uslovima postupanja sa zalihama sredstava za zaštitu bilja u slučaju ukidanja rješenja o registraciji sredstava za zaštitu bilja (Sl. list CG, broj 68/2019);
- 9) Godišnji plan službenih kontrola za period od 1. aprila 2019. do 1. aprila 2020.godine br. 320/19-0401-1916 od 01.04.2019. godine.

Tokom 2019. godine ažurirana je Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja donijete na osnovu Zakona o sredstvima za zaštitu bilja u skladu sa izmjenama EU legislativne u ovoj oblasti:

- 1) Lista aktivnih supstanci dozvoljenih za upotrebu u sredstvima za zaštitu bilja za 2019. godinu (Sl. list CG, br.15/2019);
- 2) Izvještaj o sprovođenju Nacionalnog plana za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za 2018.godinu

http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/izvjestaji/

4. Administrativni kapaciteti

U Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Odsjeku za sredstva za zaštitu i ishranu bilja zaposlena su 2 službenika. U 2019. godini nije bilo novih zapošljavanja.

UPRAVA ZA BEZBJEDNOST HRANE, VETERINU I FITOSANITARNE POSLOVE			
FITOSANITARNI SEKTOR			
Odsjek za sredstva za zaštitu i ishranu bilja i fitosanitarni informacioni sistem			
	Broj sistematizovanih radnih mjesta	Broj zaposlenih	obrazovanje
načelnik	1	1	dipl. ing. polj.
savjetnici	3	1	dipl. ing. polj.
Odsjek za fitosanitarnu inspekciju			
fitosanitarni inspektori	24	15	dipl. ing. polj.
UKUPNO	28	17	

5. Obuke administracije i inspekcije

Pregled obuka u 2019. godini:

Br.	Datum, tema i mjesto održavanja	Program	Učesnici	Br.	Organizator
1.	05. do 06. marta 2019. Podgorica, Crna Gora Radionica za klasifikaciju, označavanje i pakovanje pesticida	TAIEX	Administracija zemalja članica EU i Crne Gore	20	Evropska Komisija
2.	01. do 04. aprila 2019. Prag, Češka Održiva upotreba pesticida	BTSF	Administracija zemalja članica EU i Crne Gore	2	Evropska Komisija
3.	27. do 30. maja 2019. Hamburg, Njemačka Održiva upotreba pesticida	BTSF	Predstavnici administracija zemalja članica EU administracija Crne Gore	2	Evropska Komisija
4.	24. do 27. juna 2019. Bolonja, Italija Održiva upotreba pesticida	BTSF	Predstavnici administracija zemalja članica EU administracija Crne Gore	2	Evropska Komisija
5.	22. do 25. jula 2019. Podgorica, Crna Gora Radionica post- registracijska kontrola sredstava za zaštitu bilja www.ubh.gov.me/vijesti/208456/Izvjestaj-TAIEX-radionica-post-registracijska-kontrola-sredstava-za-zastitu-bilja.html	TAIEX	Predstavnici Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, Centra za ekotoksikološka ispitivanja (CETI)	23	Evropska Komisija
6.	09. do 13. septembra 2019. Brisel, Belgija Registracija pesticida	BTSF	Predstavnici administracija članica EU i administracija Crne Gore	2	Evropska Komisija
7.	30. septembra do 04. oktobra 2019. Podgorica, Crna Gora Ekspertska misija za opremu kojom se primjenjuju sredstava za zaštitu bilja (održavanje i kalibracija opreme)	TAIEX	Predstavnici administracija članica EU i administracija Crne Gore	9	Evropska Komisija
8.	14. do 18. oktobra 2019. Osijek, Hrvatska Analiza rizika	EFSA	Predstavnici administracija članica EU i administracija Crne Gore	3	Evropska Komisija
9.	11. do 14. novembra 2019. Valencia, Španija Održiva upotreba pesticida	TAIEX	Predstavnici administracija članica EU i administracija Crne Gore	2	Evropska Komisija

6. Obuke za korisnike sredstava za zaštitu bilja

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava organizuju besplatne obuke za poljoprivredne proizvođače odnosno sve korisnike sredstava za zaštitu bilja.

Popunjene prijave za obuku dostavljaju se poštom ili lično:

(1) regionalnim kancelarijama Savjetodavne službe za biljnu proizvodnju u Bijelom Polju, Beranama, Baru, Herceg Novom, Cetinju, Nikšiću i Podgorici; ili

(2) na arhivu Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, ul. Serdara Jola Piletića br. 26 81000 Podgorica;

ili elektronskom poštom na mail: upravazabezbjednosthrane@ubh.gov.me

ili Fax-om: 020 621 008; 020 201 946;

Kontakt telefoni: 020 201 945; 020 621 111;

Nakon uspješno završene obuke polaznicima se izdaje sertifikat o položenom specijalističkom kursu, na osnovu kojeg se upisuju u Registar korisnika sredstava za zaštitu bilja.

Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove na osnovu sertifikata izdaje legitimaciju za kupovinu sredstava za zaštitu bilja.

U skladu sa Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja u 2019. održane su sljedeće obuke:

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/216277/Odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html>

<http://www.ubh.gov.me/vijesti/196310/Izvjestaj-Odrzana-obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Golubovci.html>

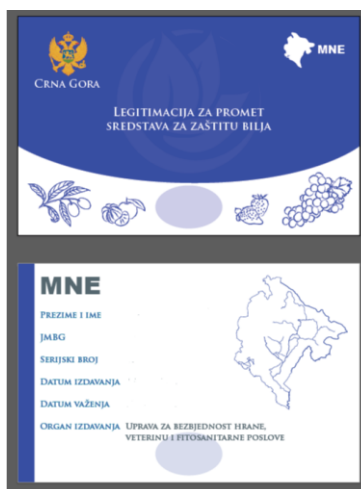
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/201748/Izvjestaj-Odrzana-obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Tuzi.html>

Do decembra 2019. obuku je uspješno završilo 555 korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača.

7. Obuke za distributere sredstava za zaštitu bilja

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove je u skladu sa Nacionalnim planom za održivu upotrebu sredstava za zaštitu bilja, preko ovlašćenih institucija organizovala specijalistički kurs za lica odgovorna za promet sredstava za zaštitu bilja. Kurs je namijenjen za lica odgovorna za nabavku, promet, smještaj, čuvanje i izdavanje sredstava za zaštitu bilja sa završenim specijalističkim studijama, odnosno poljoprivrednim fakultetom (smjer zaštite bilja), odnosno specijalističkim studijama ili poljoprivrednim fakultetom (smjer biljne proizvodnje). Dvije naučno nastavne ustanove ovlašćene su za vršenje obuka: Biotehnički fakultet i Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju.

U 2019.godini obuke su održane 26. do 27. januara 2019.godine i 6. do 7. aprila 2019.godine na Biotehničkom fakultetu. Kurseve je pohađalo 35 diplomiranih inženjera agronomije koji su dobili sertifikate, a samim tim i pravo na dobijanje legitimacije.

<https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/43268-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja>

<https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/35526-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja>

8. Ostale aktivnosti

U cilju podizanja svijesti o opasnostima po zdravlje ljudi, zdravlje zaposlenih na poslovima proizvodnje bilja, kao i prilikom upotrebe pesticida po ne ciljane organizme, te opasnostima po životnu sredinu u 2019. godini realizovana je kampanja jačanja svijesti o održivoj upotrebi pesticida i to:

- 18.02.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/196310/Izvestaj-Odrzana-obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Golubovci.html>
- 19.02.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/196459/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Budva-20-02-2019.html>
- 01.03.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/196738/Javni-konkurs-Upravljanje-otpadom-koji-je-nastao-upotrebom-sredstava-za-zastitu-bilja.html>
- 08.03.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/197051/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-11-03-2019.html>
- 11.03.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/197053/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-12-03-2019.html>
- 19.03.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/197379/Obavjestenje-za-uvoznike-i-distributere-sredstava-za-zastitu-bilja.html>
- 03.04.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/197923/Saopstenje-Unaprijedenje-sistema-za-postupanja-sa-ambalazom-nakon-upotrebe-pesticida.html>
- 12.04.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/198406/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Tivat.html>
- 15.04.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/198408/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar.html>
- 16.04.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/198467/Obavjestenje-korisnicima-sredstava-za-zastitu-bilja.html>
- 15.05.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/199337/OBAVJEsTENJE-Obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Tuzi.html>
- 23.05.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/202234/Obavjestenje-Pregled-feromonskih-klopki-na-prisustvo-crvenog-surlasa-palmi-i-preporuka-hemijskog-tretiranja-palmi.html>
- 27.05.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/201748/Izvestaj-Odrzana-obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Tuzi.html>
- 07.06.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/202222/Obavjestenje-Pregled-feromonskih-klopki-na-prisustvo-crvenog-surlasa-palmi-i-preporuka-hemijskog-tretiranja-palmi.html>
- 14.06.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/202477/Preporuka-HEMIJSKO-TRETIRANJE-protiv-larvi-cikade-vinove-loze-Scaphoideus-titanus.html>
- 08.07.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/205550/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-09-07-2019.html>
- 10.07.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/205552/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-11-07-2019.html>
- 17.07.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/206789/Preporuka-Hemijsko-tretiranje-maslina-proptiv-muve-maslina.html>
- 30.07.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208456/Izvestaj-TAIEX-radionica-post-registracijska-kontrola-sredstava-za-zastitu-bilja.html>
- 02.08.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208338/Preporuka-Hemijsko-tretiranje-maslina-proptiv-muve-maslina.html>
- 13.08.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208698/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-14-08-2019.html>
- 14.08.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208699/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-15-08-2019.html>
- 15.08.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208700/OBAVJEsTENJE-Tretiranje-palmi-Bar-16-08-2019.html>
- 21.08.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208629/Preporuka-Hitno-tretiranje-maslina-protiv-muve-maslina.html>
- 29.08.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208744/Apel-Izvrsti-odmah-hemijsko-tretiranje-maslina-zbog-povecanja-brojnosti-muve-maslina.html>
- 04.09.2019.
<http://www.ubh.gov.me/vijesti/208863/Izvestaj-Pregled-klopki-i-plodova-na-prisustvo-muve-maslina-i-preporuka-za-one-koji-nijesu-tretirali-da-odrade-hemijski-tretman.html>
- 13.09.2019.

- <http://www.ubh.gov.me/vijesti/209172/Izvestaj-o-pregledu-klopki-i-plodova-na-prisustvo-muve-masline-i-preporuka-hemijskog-tretiranja.html>
28. 18.09.2019. <http://www.ubh.gov.me/vijesti/209343/APEL-Maslinari-koji-nijesu-uradili-prethodni-preporuceni-tretman-protiv-muve-masline-da-ga-urade-odmah.html>
29. 26.09.2019. <http://www.ubh.gov.me/vijesti/209643/Izvestaj-i-preporuka-Ponovo-povecanje-brojnosti-muve-masline-preporuka-hemijsko-tretiranje.html>
30. 07.10.2019. <http://www.ubh.gov.me/vijesti/211178/Izvestaj-TAIEX-ekspertska-misija-za-primjenu-opreme-za-zastitu-bilja-odrzavanje-i-kalibraciju.html>
31. 19.11.2019. <http://www.ubh.gov.me/vijesti/214859/OBAVJEStENJE-Tretiranje-palmi-Bar-21-11-2019.html>
32. 20.11.2019. <http://www.ubh.gov.me/vijesti/216059/OBAVJEStENJE-Obuka-prijavljenih-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja-Mojkovac.html>
33. 29.11.2019. <http://www.ubh.gov.me/vijesti/216277/Odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html>
34. 18.12.2019. http://www.ubh.gov.me/organizacija/Sektor_za_fitosanitarne_poslove/219085/Saopštenje-Pocela-je-sa-radom-Komisija-za-sredstva-za-zastitu-bilja.html

9. Institucionalni okvir

U 2019. godini nije bilo promjena u institucionalnom okviru u oblasti sredstava za zaštitu bilja:

Ministarstvo poljoprivrede i ruralnog razvoja je nadležni organ državne uprave za politiku u oblasti sredstva za zaštitu bilja.

Uprava za bezbjednost hrane veterinu i fitosanitarne poslove je organ uprave za sprovođenje politike u oblasti sredstva za zaštitu bilja.

Odsjek za sredstva za zaštitu i ishranu bilja vrši stručne poslove koji se odnose na: registraciju, priznavanje i promet sredstava za zaštitu bilja, ocjenjivanje aktivnih materija i sredstava za zaštitu bilja, sprovođenje mjera i praćenje propisanih programa za upotrebu i rezidue sredstava za zaštitu bilja, izbor postupaka i sprovođenje mjera u oblasti kvaliteta i bezbjednosti hrane, pripremu, praćenje sprovođenja i izvještavanje o sprovođenju: višegodišnjeg i godišnjeg plana službenih kontrola odnosno inspekcijeskog nadzora nad sprovođenjem propisa, monitoringa i za upravljanje kriznim situacijama i utvrđivanje ispunjenosti propisanih uslova, priprema stručne osnove za plan kontrole, monitoringa i upravljanja kriznim situacijama; izdavanja odobrenja, upis i vođenje registara i evidencija; sprovođenje međunarodnih konvencija, ugovora; prikupljanje, obrada i čuvanje podataka; pripremanje izvještaja, analiza, informacija i drugih materijala, kao i obavljanje stručnih poslova usklađivanja zakonodavstva sa propisima Evropske unije iz oblasti sredstava za zaštitu bilja.

Odsjek za fitosanitarnu inspekciju preko fitosanitarnih inspektora vrši inspekcijски nadzor i kontrolu nad primjenom Zakona o sredstvima za zaštitu bilja ("Sl. list CG", br. 51/08 i 18/14

10. Realizacija aktivnosti iz Akcionog planu za januar - decembar 2019.

AKTIVNOST	NOSILAC AKTIVNOSTI	ROK	STATUS REALIZACIJE
5.1. REGISTRACIJA PESTICIDA			
5.1.1 Postupak priznavanja registracije pesticida	Uprava Komisija za registraciju pesticida	IV 2016 i dalje	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> – formirana Komisija; – postupak za podnijete zahtjeve za priznavanje registracije u toku; – Komisija za pesticide je u 2019. godini nastavila radom na obradi dostavljenih zahtjeva sa pratećom dokumentacijom i na tehničkom nivou dala mišljenje za šest od ukupno 12 sredstava za zaštitu bilja, a za preostalih šest je zatražena dodatna dokumentacija;
5.1.2 Uspostavljanje Registra pesticida	Uprava	IV 2016 i dalje	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> – nakon postupka priznavanja registracije i izdavanja rješenja o registraciji; – u 2019. godini završen je postupak registracije za dostavljenih šest zahtjeva;
5.1.3 Objavljuvanje Liste registrovanih pesticida	Uprava	IV 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – Lista registrovanih sredstava za zaštitu bilja („Sl. list CG“, br. 43/17); – Lista se ažurira u skladu sa promjenama odnosno izvršenim registracijama;
5.1.4 Uključivanje Liste i Registra u fitosanitarni informacijski sistem (FIS)	Uprava	IV 2017 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – aktivne supstance unešene u FIS; – baza se ažurira u skladu sa promjenama odnosno izvršenim registracijama;
5.1.5 Izrada liste pesticida za neprofesionalne korisnike	Uprava	IV 2020	Nije dospjelo za realizaciju.
5.1.6 Ukidanje dozvola za uvoz pesticida	Uprava	Danom pristupa nja	Nije dospjelo za realizaciju.
5.2 PROMET PESTICIDA			
5.2.1 Revizija odnosno provjera ispunjenosti uslova u objektima registrovanim za promet pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – urađena ček lista za reviziju; – izvršena revizija objekata za promet pesticida http://www.vet.uprava.gov.me/vijesti/167105/Obavjestenje-Revizija-subjekata-koji-vrse-promet-sredstava-za-zastitu-bilja-na-veliko-i-ili-na-malo.html – baza se ažurira u skladu sa izvršenim godišnjim službenim kontrolama i promjenama u registraciji objekata;
5.2.2 Ažuriranje Registra za promet pesticida na	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	IV 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – na osnovu izvršene revizije ažuriran registar; – Registar objavljen na web stranici Uprave http://www.ubh.gov.me/uprava

osnovu izvršenje revizije			<ul style="list-style-type: none"> – Registar se ažurira u skladu sa izvršenim godišnjim službenim kontrolama i promjenama u registraciji objekata;
5.2.3 Ažuriranje liste odgovornih lica u Registru za promet na osnovu izvršenje revizije pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjeki	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – na osnovu izvršene revizije ažuriran registar; – Registar objavljen na web stranici Uprave http://www.ubh.gov.me/uprava – Registar odnosno podaci o odgovornim licima se ažurira u skladu sa izvršenim godišnjim službenim kontrolama i promjenama;
5.2.4 Stručno osposobljavanje lica za promet pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjeki	I 2017 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – objavljen Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja ("Sl. list CG", br. 28/16); – 15.09.2016. objavljen javni poziv za naučno nastavne ustanove za podnošenje zahtjeva za izdavanje rješenja o ovlašćenju za organizaciju specijalističkog kursa http://www.vet.uprava.gov.me/vijesti/164929/Poziv-za-naucno-nastavne-ustanove-za-podnošenje-zajtjeva-za-izdavanje-rjesenja-o-ovlasćenju-za-organizaciju-specijalistickog-kur.html; – u martu 2017. godine dvije naučno nastavne ustanove prijavile su se na osnovu javnog poziva: Biotehnički fakultet i Fakultet za prehrambenu tehnologiju, bezbjednost hrane i ekologiju; – ovlašćene dvije naučno nastavne ustanove za vršenje stručnog osposobljavanje lica za promet pesticida; – 15. i 16. 12. 2018. održane obuke za stručna lica u objektima registrovanih za obavljanje djelatnosti promet sredstava za zastitu bilja; – 23.12. 2018. organizovano polaganje ispita, a spisak kandidata koji su položili ispit dostavljen Upravi radi izdavanja sertifikata i legitimacija; <p>OBAVJESTENJE za distributere registrovane za obavljanje djelatnosti promet sredstava za zastitu bilja.html https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/43268-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja</p> <ul style="list-style-type: none"> – 26. do 27. januara 2019.godine i 6. do 7. aprila 2019. na Biotehničkom fakultetu održano je stručno osposobljavanje lica za promet pesticida. Obuku je pohađalo 35 diplomiranih inženjera agronomije koji su dobili sertifikate, a samim tim i pravo na dobijanje legitimacije. <p>https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/43268-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja https://www.ucg.ac.me/objava/blog/1243/objava/3526-edukacija-lica-odgovornih-za-promet-sredstava-za-zastitu-bilja</p>

5.2.5 Službene kontrole prometa pesticida	Uprava Fitosanitarna inspekcija Subjekti	I 2017 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> - izvršena revizija objekata za promet pesticida; - u 2018. usvojen plan službenih kontrola za promet pesticida u skladu sa smjernicama za izradu plana službenih kontrola; objavljeni mjesečni izvještaji o službenim kontrolama kao i godišnji izvještaj; - u 2019. usvojen plan službenih kontrola za promet pesticida u skladu sa smjernicama za izradu plana službenih kontrola; objavljeni mjesečni izvještaji o službenim kontrolama kao i godišnji izvještaj;
5.2.6 Izrada uputstva distributerima pesticida za ličnu zaštitnu opremu	Uprava Ministarstvo rada i socijalnog staranja	II 2017	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> - objavljen informativni materijal za ličnu zaštitnu opremu; http://www.ubh.gov.me/vijesti/169436/Licna-zastitna-oprema-obavezna-pri-rukovanju-sredstvima-za-zastitu-bilja.html https://www.youtube.com/watch?v=UPxf5jN7Ta0#action=share
5.3 SPECIJALISTIČKI KURS			
5.3.1 Ovlašćenje institucija za sprovođenje specijalističkog kursa	Uprava Ovlašćene institucije Subjekti	IV 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> - objavljen Pravilnik o uslovima koje treba da ispunjavaju pravna lica koja vrše edukaciju lica odgovornih za promet i upotrebu sredstava za zaštitu bilja ("Sl. list CG", br. 28/16); - 02.03.2017. objavljen poziv korisnicima sredstava za zaštitu bilja da se prijave za obuku do kraja marta: http://www.ubh.gov.me/vijesti/169932/Poziv-korisnicima-sredstava-za-zastitu-bilja-da-se-prijave-za-obuku-do-kraja-marta.html - 13.04.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Podgorica: http://www.ubh.gov.me/vijesti/171366/U-Podgorici-odrzana-prva-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html - 27.04.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Ulcinj. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji: http://www.ubh.gov.me/vijesti/172041/U-Ulcinj-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html - 18.05.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Berane, Petnjica i Andrijevica. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma,

			<p>Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji: http://www.ubh.gov.me/vijesti/172852/U-Beranama-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html</p> <ul style="list-style-type: none"> – 19.10.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Bijelo Polje i Mojkovac. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji: http://www.ubh.gov.me/vijesti/177545/U-Bijelom-Polju-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html – 26.10.2017. Obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača sa teritorije opštine Nikšić. Predavači na obuci zaposleni u Ministarstvu poljoprivrede i ruralnog razvoja i Upravi za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove u Ministarstvu održivog razvoja i turizma, Institutu za javno zdravlje i Savjetodavnoj službi u biljnoj proizvodnji: http://www.ubh.gov.me/vijesti/177860/lzvjestaj-U-Niksicu-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html – u 2018. i 2019. godini obuka korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača se u kontinuitetu sprovodi. – do decembra 2019. obuku je uspješno završilo 555 korisnika sredstava za zaštitu bilja odnosno poljoprivrednih proizvođača.
5.3.2 Priprema materijala za specijalistički kurs odnosno edukaciju korisnika i distributera pesticida	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pripremljeni materijali za specijalistički kurs odnosno edukaciju korisnika; – u 2018. pripremljen je i distribuiran materijal za 353 korisnika sredstava za zaštitu bilja i 20 stručnih lica za distribuciju sredstava za zaštitu bilja; – u 2019. pripremljen je i distribuiran materijal za 202 korisnika sredstava za zaštitu bilja i 35 stručnih lica za distribuciju sredstava za zaštitu bilja;
5.3.3 Kontrola ovlašćenih institucija za specijalistički kurs	Uprava	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – kontrola će se vršiti u skladu sa Planom službenih kontrola koji je pripremljen za 2017. godinu; – 16.12.2018. vršena kontrola Biotehničkog fakulteta kao ovlašćene institucije za specijalistički kurs br. 320/18-0401-6460/2; – 07. 04. 2019. izvršena je kontrola Biotehničkog fakulteta kao ovlašćene institucije za specijalistički kurs br. 323/19-0314-4218/2;

5.3.4 Izrada baze podataka korisnika pesticida sa završenim specijalističkim kursom	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2017 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> - izrađena baze podataka korisnika pesticida sa završenim specijalističkim kursom; - 2018. redovno ažurirana baza podataka i objavljena na internet stranici Uprave: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/Registri - 2019. redovno ažurirana baza podataka i objavljena na internet stranici Uprave: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/Registri
5.4 UREĐAJI ZA UPOTREBU PESTICIDA			
5.4.1 Izrada pravilnika za uređaje za upotrebu pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	IV 2016	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> - pripremljen nacrt pravilnika; - od 30.09. - 4.10.2019.godine u Podgorici održana je ekspertska misija sa ciljem pružanja podrške i daljeg jačanja kapaciteta crnogorske administracije na polju održive upotrebe pesticida u skladu sa Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida. Misija je održana u svrhu obuke službenika i drugih relevantnih aktera, u pogledu zahtjeva za opremu za primjenu sredstava za zaštitu bilja (atomizeri, rasprskivači, pokretne i polupokretne motorne prskalice), njenog pravilnog održavanja, postupaka kalibracije i sertifikacije opreme. - Rađeno je na izradi pravnog akta kojim će se regulisati registracija opreme za primjenu sredstava za zaštitu bilja, a novina u ovom aktu će biti obavezna registracija ove opreme. - Ekspertsku misiju vodio je Jernej Drofenik iz Uprave za sigurnost hrane, veterinarstvo i zaštitu bilja Slovenije. - Osim ove misije na istu temu održana je i radionica za širu javnost i druge zainteresovane subjekte. http://www.ubh.gov.me/vijesti/211178/lzviestaj-TAIEX-ekspertska-misija-za-primjenu-opreme-za-zastitu-bilja-odrzavanje-i-kalibraciju.html
5.4.2 Analiza postojećeg stanja za uređaje za upotrebu pesticida	Uprava	I 2017	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> - 29.09.2016.godine održan je sastanak Tehničke radne grupe radi usvajanja konačnih instrumenata za Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava; - prisutni predstavnici Zavoda za statistiku, Ministarstva poljoprivrede i ruralnog razvoja i Uprave za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove; - pokrenuta je inicijativa da se kod pitanja o poljoprivrednoj mehanizaciji, opremi i transporta na gazdinstvu doda oprema za primjenu sredstava za zaštitu bilja kao samostalna varijabla ili u sklopu atomizera; - Zavod za statistiku je sva pitanja za mehanizaciju uskladio sa EU regulativom, a pitanja o uređajima

			<p>za upotrebu pesticida se tretiraju kao nacionalni zahtjev i uključena su u poglavlje E;</p> <ul style="list-style-type: none"> - dogovoreno je da se u metodološkom dijelu izdvoji i doda šifra sa opisom atomizeri odnosno uređaji za primjenu pesticida; - Zavod za statistiku obrađuje podatke koji se odnose na mehanizaciju; - Zavod za statistiku je izradio zapisnik, pitanje, listu i metodološko uputstvo za pitanje 47. Poljoprivredna mehanizacija, oprema i transportna sredstva na gazdinstvu: http://monstat.org/userfiles/file/fss/Metodolo%C5%A1ko%20uputstvo-Istra%C5%BEivanje%20o%20strukturi%20poljoprivrednih%20gazdinstava.pdf - link na kojem možete preuzeti cjelokupnu metodologiju za Istraživanje o strukturi poljoprivrednih gazdinstava, 2016; - 2018. Zavod za statistiku je izvršio ispitivanje i čeka se validacija podataka o strukturi poljoprivrednih gazdinstava radi objavljivanja;
5.4.3 Ovlaštenje institucija za testiranje uređaja za upotrebu pesticida	Uprava	IV 2017	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - U Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida; - U skladu sa izvještajem o monitoringu uređaja za upotrebu pesticida jasno je navedeno da za upotrebu sredstava za zaštitu bilja mogu se koristiti samo uređaji koji garantuju sigurnu upotrebu sredstava za zaštitu bilja za ljude, životinje i životnu sredinu i koje prati sertifikat proizvođača i koja su u tehnički ispravnom stanju. Vlasnik uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja dužan je da uređaje drži u tehnički ispravnom stanju i da čuva tehničku dokumentaciju o uređaju (sertifikat proizvođača, prospekt, dokaz o izvršenoj popravci i sl.). Kontrola uređaja za upotrebu sredstava za zaštitu bilja podrazumijeva primjenu pravila o stavljanju na tržište uređaja za primjenu pesticida kojima se obezbjeđuje ispunjavanje ekoloških zahtjeva, kako bi se na najmanju moguću mjeru smanjili štetni učinci na zdravlje ljudi i na životnu sredinu koje uzrokuju neispravni uređaji i uspostavio sistem redovnog tehničkog pregleda uređaja koji su već u upotrebi. Potrebno sprovesti niz aktivnosti na nacionalnom nivou počev od nacionalne odluke o kategoriji uređaja koje treba testirati do samog načina ko i kako će sprovesti kontrolu uređaja kao i preciziranja na koji način će se obezbijediti sprovođenje ovih zahtjeva. Potrebno je izvršiti terenski obilazak registrovanih poljoprivrednih proizvođača i popis priključnih

			<p>prskalica kao i provjeru njihovog rada, a po potrebi i obuku za testiranje priključnih prskalica.</p> <ul style="list-style-type: none"> - za 2019.godinu u Programu fitosanitarnih mjera u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.4 Monitoring uređaja za upotrebu pesticida;
5.5 UPOTREBA PESTICIDA I INTEGRALNA ZAŠTITA BILJA			
5.5.1 Izrada uputstva za integralnu zaštitu bilja po kulturama	Upava Ovlašćene institucije	IV 2016 i dalje	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - 2016. pripremljen Program integralne zaštita bilja vinove loze; - 2017. objavljen Program integralne zaštite vinove loze: http://www.ubh.gov.me/vijesti/182036/Program-integralne-zastite-vinove-loze.html - 2018. pripremljen Program integralne zaštita bilja jagode; - 2019. pripremljen Program integralne zaštita bilja maline;
5.5.2 Izrada procedura i uputstava za upotrebu pesticida na javnim površinama	Uprava Davaoci usluga	III 2017	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - prilikom vršenja poslova suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu sredstvima za zaštitu bilja javnost se obavještava najmanje 48 sati prije tretiranja bilja i biljnih proizvoda o: <ul style="list-style-type: none"> - nazivu ili imenu korisnika pesticida; - datumu i predviđenom satu tretiranja; - podacima o mjestu tretiranja; - trgovačkom nazivu pesticida; - opasnostima. <p>Obavještenje se vrši putem medija radi pravovremenog informisanja javnosti i zainteresovanih lica/strana i pojedinaca u skladu sa Nacionalnim planom za održivu upotrebu pesticida (Sl. list CG, br. 57/16) i Pravilnikom o pravilima dobre poljoprivredne prakse za zaštitu bilja (Sl. list CG, br. 45/14).</p> <p>Ova aktivnost je važna kada se primjena pesticida vrši u blizini stambenih objekata, objekata za smještaj životinja, površinskih voda, javnih površina, parkova, dječjih igrališta, rekreacionih i sportskih terena, škola, vrtića, bolnica i drugih zdravstvenih ustanova i slično. Radi očuvanja zdravlja ljudi, životinja, bilja i zaštite životne sredine, pesticide primjivati u skladu sa:</p> <ul style="list-style-type: none"> - rješenjem o registraciji ili dozvoli; - uputstvima, upozorenjima i obaviještenjima na etiketi; - integralnom zaštitom bilja i ekološkom proizvodnjom. <p>Ovlašćeni davaoc usluga za vršenje javnih poslova suzbijanja štetnih organizama hemijskim metodama (tretiranjem pesticidima) prije početka tretiranja u obavezi je da pruži obavještenja na svojim web stranicama i da obavijesti Uprava za bezbjednost hrane, veterinu i fitosanitarne poslove, kao i da vodi i čuva evidenciju o upotrebi sredstava za zaštitu bilja.</p>

			<p>Preporučuje se:</p> <ul style="list-style-type: none"> – da se javne površine prije tretiranja zgrade trakom ili mobilnom privremenom ogradom radi onemogućavanja ulaska ljudi; – na mjestima koja su uobičajena za prolazak ljudi potrebno je na traci ili ogradi postaviti tablu sa natpisom: Ne ulaziti! Tretirano sa sredstvima za zaštitu bilja! – natpis na traci ili ogradi treba da stoji do isteka radne karence; – ako radna karenca nije navedena na etiketi tretirano područje štiti se 12 sati od kraja tretiranja: <p>http://www.ubh.gov.me/vijesti/170420/Objava-informacija-o-primjeni-sredstava-za-zastitu-bilja.html</p> <ul style="list-style-type: none"> – prilikom vršenja poslova suzbijanja i iskorjenjivanja štetnih organizama u poljoprivredi i šumarstvu sredstvima za zaštitu bilja Uprava redovno objavljuje za javnost sva pristigla obavještenja i na svojoj web stranici: http://www.ubh.gov.me/vijesti/172075/OBAVJES_TENJE-Tretiranje-palmi.html
5.5.3 Izrada uputstva za dobru poljoprivrednu praksu o upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Ovlašćene institucije Udruženja poljoprivrednih proizvođača	IV 2017	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – Izrađeno uputstvo odnosno informativni materijal za dobru poljoprivrednu praksu o upotrebi pesticida; <p>http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/informativni_materijal/</p>
5.5.4 Uspostavljanje sistema prognoziranja pojave štetnih organizama	Uprava Ovlašćene institucije	IV 2018 i dalje	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – U sklopu uspostavljanja sistema prognoziranja pojave štetnih organizama za poljoprivredne proizvođače razvijena je Aplikacija za mobilne telefone Agrolijek v1.0 kao pomoć u identifikaciji štetnih organizama bilja koja je nastala je kao rezultat rada na projektu BIO-ICT Centar izvrsnosti u Crnoj Gori i u skladu sa Nacionalnim Planom za održivu upotrebu pesticida Mjera 5.5.4 Uspostavljanje sistema prognoziranja pojave štetnih organizama i realizacijom programa Fitosanitarnih mjera za 2018. godinu kroz podprogram Integralne zaštite bilja. – Aplikacija pomaže da se identifikuju uzroci bolesti bilja i namjenjena je svim poljoprivrednicima kojima je neophodno da u što kraćem roku ostvare kontakt sa stručnim licem kako bi utvrdili uzrok bolesti bilja i dobili savjet za suzbijanje štetnih organizama. – Poljoprivredni proizvođači bilja koji imaju mogućnosti pozvani su da preuzmu na svoje telefone aplikaciju Agrolijek.

			 <ul style="list-style-type: none"> – Prvu aplikaciju za monitoring zdravlja bilja za mobilne telefone u Crnoj Gori razvili su profesori na Univerzitetu Crne Gore: Nedeljko Latinović (Biotehnički fakultet), Božidar Škrbić (Elektrotehnički fakultet) i Jelena Latinović (Biotehnički fakultet): https://play.google.com/store/apps/details?id=bioc.ct.grapevine – U Programu fitosanitarnih mjera za 2019.godinu planiran je i realizovan Program 1 Komponenta 1.3 Izvještajno prognozni programi - nadzori nad štetnim organizmima;
5.5.5 Izrada edukativnog materijala o štetnosti upotrebe pesticida iz aviona	Uprava	II 2019 i dalje	Realizacija započeta/kontinuirano: <ul style="list-style-type: none"> – Urađen nacrt edukativnog materijala o štetnosti upotrebe pesticida iz aviona;
5.6 UTICAJ UPOTREBE PESTICIDA NA ŽIVOTNU SREDINU			
5.6.1 Izrada uputstva o zaštiti voda pri upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Ministarstvo poljoprivrede Agencija za zaštitu životne sredine Uprava za vode Laboratorije	II 2017	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – Izrađeno uputstvo o zaštiti voda pri upotrebi pesticida br. 32-2398/17-1 od 11.12.2017.godine; http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/uputstva/
5.6.2 Prikupljanje podataka o zagađenjima izazvanih pesticidima	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Agencija za zaštitu životne sredine Uprava za vode Laboratorije	IV 2017 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – u 2018.godini prilikom pripreme za implementaciju ustanovljena su izvjesna ograničenja za implementaciju te je u Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.12 Monitoring uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu. – u 2019. godini u Programu fitosanitarnih mjera u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja planirana je i realizovana Komponenta 2.12 Monitoring uticaja upotrebe pesticida na životnu sredinu. Uzorkovano je zemljište, zemljište ispod palmi i voda u blizini tretiranih površina nakon tretiranja, kao i u blizini

			vodoizvorišta. Program je izrađen na osnovu analize rizika, a lokaliteti su određeni kao lokaliteti sa visokim nivoom prioriteta u skladu sa Sistemom rangiranja prioriteta, a svi uzeti uzorci su bili u skladu sa propisanim vrijednostima.
5.6.3 Uspostavljanje sistema za primjenu pravila u skladu sa propisima kojima se uređuje upravljanje otpadom	Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine	IV 2017	<p>Realizovana:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u 2017.godini prilikom pripreme za implementaciju ustanovljena su izvjesna ograničenja za implementaciju te je u Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.11 Unaprjeđenje sistema postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida i postupanja sa pesticidima isteklog roka: - u 2018.godini u cilju pravilnog zbrinjavanja ambalaže koja se nakon iskorišćenja pesticide tretira kao opasan otpad u toku obuka polaznici su obučeni da takvu ambalažu pretvaraju u bezopasan otpad i odlažu je u posebne kontejnere. Izvršena je nabavka prvih 100 kontejnera za obučene korisnike koji imaju proizvodne površine preko 1 ha. - u 2019.godini u cilju pravilnog zbrinjavanja ambalaže koja se nakon iskorišćenja pesticide tretira kao opasan otpad u toku obuka polaznici su obučeni da takvu ambalažu pretvaraju u bezopasan otpad i odlažu je u posebne kontejnere. Izvršena je nabavka 100 kontejnera za obučene korisnike.
5.6.4 Izrada uputstva za zaštitu pčela pri upotrebi pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede Pčelarske organizacije NVO za pčele	I 2018	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> - u 2018. izrađeno je uputstvo za zaštitu pčela pri upotrebi pesticida na osnovu brošure objavljene 2017. godine:

<p>5.6.5 Izrada uputstva za zaštitu posebnih zaštićenih područja pri upotrebi pesticida</p>	<p>Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine Nacionalni parkovi</p>	<p>II 2018</p>	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> objavljeno je Uputstvo o zaštiti voda prilikom upotrebe pesticida br. 320-2398/17-1: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/uputstva/ formirana radna grupa i urađen nacrt Uputstva za zaštitu posebnih zaštićenih područja pri upotrebi pesticida.
<p>5.6.6 Izrada uputstva za zaštitu ptica pri upotrebi pesticida</p>	<p>Uprava Ministarstvo održivog razvoja i turizma Agencija za zaštitu životne sredine Fakultet za biologiju NVO za ptice</p>	<p>I 2019</p>	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> formirana radna grupa i urađen nacrt uputstva za zaštitu ptica pri upotrebi pesticida;
5.7. UTICAJ PESTICIDA NA ZDRAVLJE LJUDI			
<p>5.7.1 Izrada izvještaja o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida</p>	<p>Uprava Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje CETI</p>	<p>2016 i dalje</p>	<p>Realizovano:</p> <p>http://www.vet.uprava.gov.me/biblioteka/sektor_3/izvjestaji/</p>

5.7.2 Izrada uputstva za zaštitu lica pri radu sa pesticidima	Uprava Ministarstvo zdravlja Ministarstvo rada i socijalnog staranja Biotehnički fakultet	I 2017	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen materijal; – Lična zaštitna oprema obavezna pri rukovanju sredstvima za zaštitu bilja: http://www.ubh.gov.me/vijesti/169436/Licna-zastitna-oprema-obavezna-pri-rukovanju-sredstvima-za-zastitu-bilja.html – prilikom obuka održanih 2018. i 2019. godini promovisani su i podjeljeni materijali:
5.7.3 Izrada predloga agrobudžeta	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	I 2018 i dalje	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – pripremljen i usvojen agrobudžet za 2019. godinu sa Programom fitosanitarnih mjera za 2019. godinu kao podrška realizaciji ovog plana i specifičnih mjera utvrđenih planom; – pripremljen i usvojen agrobudžet za 2020. godinu sa Programom fitosanitarnih mjera za 2020. godinu kao podrška realizaciji ovog plana i specifičnih mjera utvrđenih ovim planom;
5.8 PRIKUPLJANJE PODATAKA			
5.8.1 Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida (Uprava – Zavod za statistiku)	Uprava Zavod za statistiku	IV 2016	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – 12. oktobar 2016. Zavodu za statistiku dostavljena evidencija o prometu sredstava za zaštitu bilja koju su dostavili registrovani uvoznici i distributeri na veliko; – obrada podataka u toku; – nakon obrade podataka i proračuna na nivou aktivne supstance izvršice se upoređivanje podataka sa podacima iz prethodne godine (pilot projekat). – u 2017, 2018. i 2019. vrši se kontinuirano dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida;
5.8.2 Dostavljanje i obrada podataka o prometu pesticida (Zavod za statistiku - Eurostat)	Uprava Zavod za statistiku	IV 2017	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – obrada podataka na nivou aktivnih supstanci je završena kao i uporedne analize: http://www.ubh.gov.me/vijesti/170103/Poziv-za-sve-uvoznike-i-distributere-za-obavezno-dostavljanje-podataka-iz-evidencije-o-prometu-SZB.html

			<ul style="list-style-type: none"> – u 2018. godini obrada podataka na nivou aktivnih supstanci je završena i po prvi put poslata Eurostatu; – u 2019. godini obrada podataka na nivou aktivnih supstanci je završena i poslata Eurostatu.
5.8.3 Analiza o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade	Uprava Zavod za statistiku Subjekti	I 2018	<p>Realizovano</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2018. godini na temu Analiza o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida i njihove obrade vršeni su preliminarni razgovori o mogućnostima. Uprava treba zajedno sa izvorom podataka (distributeri) da razvije najpovoljniji elektronski sistem za prikupljanje podataka o prometu pesticida uzimajući najefikasnija rješenja koja su primjenile države članice, s obzirom da je prikupljanje podataka obaveza Uprave.
5.8.4 Predlog mjera za uspostavljanje elektronskog prikupljanja podataka	Uprava Zavod za statistiku Subjekti	IV 2018	<p>Realizovano</p> <ul style="list-style-type: none"> – 2018. godini na osnovu Analize o mogućnosti uspostavljanja elektronskog prikupljanja podataka o prometu pesticida predložene su sljedeće mjere: <ul style="list-style-type: none"> ✓ razviti za Upravu najpovoljniji elektronski sistem za prikupljanje podataka o prometu pesticida; ✓ razmotriti najefikasnija rješenja koja su primjenile države članice; ✓ tražiti stručnu podršku preko TAIEX- a; ✓ obezbjediti finansijska sredstva za elektronski sistem za prikupljanje podataka o prometu pesticida; ✓ aktivno učešće Zavod za statistiku vezano za kvalitet i vrstu podataka i kompatibilnost elektronskih sistema; ✓ aktivno učešće distributera kao izvora podataka.
5.8.5 Statistička istraživanja o upotrebi pesticida	Uprava Zavod za statistiku	IV 2019	<p>Realizacija započeta/kontinuirano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u 2018. Zavodu za statistiku dostavljena informacija sa zahtjevom za uvrštavanje statističkog istraživanja o upotrebi pesticida u planove istraživanja; – Uprava Za statistiku je planirala Istraživanje o upotrebi pesticida kroz Program Zvanične statistike 2019-2023;
5.9. OTPAD			
5.9.1 Analiza postojećeg načina postupanja sa otpadom sa predlogom mjera	Uprava Fitosanitarna inspekcija	IV 2018	<p>Realizovano:</p> <ul style="list-style-type: none"> – u 2018.godini izvršena je Analiza postojećeg načina postupanja sa otpadom koji nastaje upotrebom pesticida i kojom je utvrđeno da je trenutno stanje neodrživo i dat je predlog mjera;

			<ul style="list-style-type: none"> – u 2018. u Programu fitosanitarnih mjera za 2018.godinu u Programu 2: Program praćenja sredstava za zaštitu bilja i njihovih rezidua i sredstava za ishranu bilja predviđena je Komponenta 2.11 Unaprjeđenje sistema postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida i postupanja sa pesticidima isteklog roka. – Nabavljeno je i dijeli se 100 kontejnera za poljoprivredna gazdinstva površine preko 1ha za korisnike sredstava za zaštitu bilja koji su završili obuku i posjeduju sertifikat i legitimaciju; <ul style="list-style-type: none"> – za 2019. godinu realizovana Komponenta - Unaprjeđenje sistema postupanja i upravljanja otpadom odnosno postupanja sa ambalažom nakon upotrebe pesticida i postupanja sa pesticidima isteklog roka;
5.9.2 Izrada uputstva o načinu postupanja otpadom koji nastaje nakon upotrebe pesticida	Uprava Agencija za zaštitu životne sredine	III 2017	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – objavljen materijal: http://www.ubh.gov.me/biblioteka/sektor_3/uputstva/
5.10 INFORMISANJE JAVNOSTI			
5.10.1 Ažuriranje objava preko internet stranice	Uprava	III 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – u kontinuitetu 2016, 2017, 2018 i 2019: http://www.ubh.gov.me/uprava
5.10.2 Objavljivanje podataka o trovanjima pesticidima	Uprava Ministarstvo zdravlja Institut za javno zdravlje	IV 2016 i dalje	Realizovano: <ul style="list-style-type: none"> – 7. 10. 2016. godine Ministarstvu zdravlja i Institutu za javno zdravlje dostavljen zahtjev za dostavljanje podataka o trovanju pesticidima; – 27.04.2017. godine Institut za javno zdravlje dostavio je informacije o broju trovanja pod šifrom T 60: Toksičko dejstvo pesticida: <ul style="list-style-type: none"> ✓ 2011.godine 2 otpusta; ✓ 2012.godine bez otpusta; ✓ 2013.godine 3 otpusta; ✓ 2014.godine 1 otpust;

			<ul style="list-style-type: none"> ✓ 2015.godine 2 otpusta; ✓ 2016.godine 9 otpusta; ✓ 2017.godine 2 otpusta; ✓ 2018.godine 5 otpusta; ✓ 2019.godine 2 otpusta. <p>Vlada Crne Gore donijela je 28. marta 2019. godine Nacionalnu strategiju upravljanja hemikalijama 2019-2022, s Akcionim planom za period 2019-2022. godinu, kojom je definisana aktivnost uspostavljanja Centra za kontrolu trovanja. Nosilac aktivnosti je Ministarstvo zdravlja, a rok za uspostavljanje Centra je 2020. godina. Strategijom je predviđeno da Centar bude centralna tačka za prijem i objedinjavanje informacija o trovanjima i hemikalijama kao potencijalnim uzročnicima trovanja, koja bi medicinskom osoblju, ali i građanima bila na raspolaganju za relevantne informacije o reagovanju u slučaju trovanja, adekvatnom tretmanu i antidotima. U cilju racionalizacije troškova, ovaj Centar mogao bi da funkcioniše kao zasebna cjelina u sklopu Kliničkog centra Crne Gore (KCCG), ali bi se oslanjao na neposrednu saradnju i korišćenje više zdravstvenih ustanova. Centar treba da ima osoblje specijalizovano u oblasti urgentne medicine i/ili toksikologije obučeno za rad u ovakvom centru, potrebne baze podataka o adekvatnom tretmanu i antidotima, sredstva za reagovanje u slučaju trovanja, kao i da ima adekvatne komunikacione veze sa svim relevantnim zdravstvenim ustanovama. Takođe, imajući u vidu da je Institut za javno zdravlje zadužen za vođenje evidencija i zdravstveno-statističkih podataka, potrebno je uspostaviti blisku saradnju budućeg Centra za kontrolu trovanja sa ovim institutom radi efikasne i detaljne razmjene podataka u vezi sa trovanjima. Pored toga, budući centar treba da ima komunikaciju sa AZPŽS, ali i UBHVFP, radi efikasne razmjene informacija o potencijalnim hemijskim agensima koji mogu uzrokovati trovanje (hemikalijama, biocidnim proizvodima i sredstvima za zaštitu bilja) na tržištu Crne Gore, kao i o preventivnim mjerama koje treba preduzeti radi spriječavanja trovanja. U cilju njegovog nesmetanog rada neophodno je nabaviti i instalirati tehničku opremu i organizovati adekvatne obuke za osoblje ovog centra. Takođe, preporučuje se korišćenje Uputstva za kontrolu trovanja koje je u okviru Internacionalnog programa za hemijsku bezbjednost izradila Svjetska zdravstvena organizacija (WHO), kao i novi Aneks VIII CLP regulative u pogledu harmonizovanog pristupa prikupljanju informacija u vezi sa kontrolom trovanja, kojem Crna Gora kao buduća članica EU takođe treba da se prilagodi.</p>
5.10.3 Objava informacija o primjeni pesticida	Uprava Davaoci usluga	IV 2016 i dalje	<p>Realizovano: http://www.vet.uprava.gov.me/vijesti/167230/Obavjestenje-davaocima-usluga-koji-vrse-poslove-suzbijanja-i-iskorjenjivanja-stetnih-organizama.html</p>

na javnim površinama			http://www.ubh.gov.me/uprava
5.10.4 Objava informacija o primjeni pesticida	Uprava Profesionalni korisnici	IV 2016 i dalje	Realizovano: – u kontinuitetu: http://www.ubh.gov.me/uprava
5.10.5 Izrada Programa informisanja javnosti u oblasti pesticida	Uprava Ministarstvo poljoprivrede	I 2017 i dalje	Realizovano: – u 2017. i 2018. izrađen Program informisanja javnosti u oblasti pesticida; – u 2019. kontinuirano se sprovodi Komunikaciona kampanja o održivoj upotrebi pesticida br. 320/19-0401-114/2 od 14.01.2020.;
5.10.6 Obuke	Uprava	2016 i dalje	Realizovano: – u kontinuitetu; http://www.ubh.gov.me/vijesti/184330/Izvjestaj-U-Golubovcima-odrzana-obuka-korisnika-sredstava-za-zastitu-bilja.html

11. Izvještaj o sprovođenju programa monitoringa rezidua pesticida za 2019.godinu¹ (Aktivnost 5.7.1):

Izvještaj se odnosi isključivo na uzorke uzete po Programu monitoringa rezidua pesticida u hrani biljnog i životinjskog porijekla za 2019. godinu ("Sl. list CG" br. 10/19) i uzeto je ukupno **236 uzoraka**:

- **141 uzoraka je bez ostataka pesticida:** vino 17, jagoda 4, med 11, kajsija 3, trešnja 6, šampinjoni 1, spanać 2, nar 2, maslinovo ulje 3, paradajz 4, patlidžan 2, krompir 14, luk 3, kivi 2, zelena salata 10, kelj 1, hrana za bebe 11, krastavac 1, paprika 1, kupus 5, jaja 3, jabuka 2, rukola 3, mandarina 8, stono grožđe 3, maline 4, raštan 4, mlijeko 5, pčelinji vosak 3, svježa slanina 2, blitva 1.
- **95 uzoraka sa ostacima jedne ili više aktivnih supstanci od čega:**
 - ✓ 87 uzoraka sa aktivnim supstancama **ispod maksimalno dozvoljenih količina:** zelena salata 11, vino 2, trešnja 6, nektarina 9, malina 9, krompir 2, kajsija 1, breskva 10, jagoda 5, paradajz 4, blitva 6, grožđe 5, raštan 2, mandarina 1, jabuka 7, paprika 1, spanać 4, krastavac 1, rukola 1.
 - ✓ 8 uzoraka sa ostacima aktivnih supstanci **iznad maksimalno dozvoljenih količina:** blitva 2, zelena salata 1, spanać 1, raštan 1, krompir 1, rukola 1, paradajz 1.

Uzorci porijeklom iz Crne Gore uzeti na nivou primarne proizvodnje, ispitivani su prije stavljanja u promet. Proizvodi u kojima je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida iznad propisanih vrijednosti u toku proizvodnje naložena je mjera zabrane berbe i naloženo je ponovno uzorkovanje radi provjere usaglašenosti sa propisanim vrijednostima.

Nad uzorcima uzetim iz unutrašnjeg prometa u kojima su utvrđena prekoračenja MRL preduzete su sve propisane mjere (zabrana berbe, zabrana stavljanja u promet i uništavanje).

U 2019. godini osim uzoraka koji su obuhvaćeni programom monitoringa, na prisustvo pesticida analizirana su još 3204 uzorka, i to:

- 843 uzoraka voća;
- 1371 uzorak povrća;
- 197 uzoraka žita i proizvoda od žita;

- 148 uzoraka mesa i proizvoda od mesa, ribe i ribljih proizvoda;
- 72 uzorka stočne hrane;
- 147 uzoraka mlijeka i mliječnih proizvoda;
- 90 uzoraka dječje hrane;
- i 336 uzoraka ostalih proizvoda.

U uzorcima životinjskog porijekla nije utvrđeno prisustvo pesticida.

U 1993 uzorka nijesu pronađene rezidue pesticida.

U 1211 uzoraka je utvrđeno prisustvo pesticida, a od toga 1145 uzoraka su ispod maksimalno dozvoljene količine i 66 uzoraka iznad maksimalno dozvoljene količine.

Tabela: Hrana u kojoj je utvrđeno prisustvo rezidua pesticida

Br.	VRSTA HRANE	PRONAĐENE AKTIVNE SUPSTANCE	PRONAĐENA KOLIČINA AKTIVNE SUPSTANCE (mg/kg)	MRL (mg/kg)	PORIJEKLO HRANE
1.	krastavac	acetamiprid (R) propomocarb (R)	0.16±0.05 0.4±0.1	0.3 5	Crna Gora
2.	zelena salata	acetamiprid (R) propomocarb (R)	0.022±0.007 0.021±0.006	3 40	Crna Gora
3.	jagoda	fludioxonil (F) (R)	0.5 ± 0.2	4	Crna Gora
4.	jagoda	fludioxonil (F) (R)	0.027±0.008	4	Turska
5.	jagoda	fludioxonil (F) (R)	0.015±0.005	4	Crna Gora
6.	jagoda	fludioxonil (F) (R)	0.22±0.07	4	Crna Gora
7.	jagoda	boscalid (F) (R)	0.11±0.03	10	Crna Gora
8.	krompir	quizalofop, incl. quizalofop-P	0.04±0.01	0.2	Crna Gora
9.	breskva	fludioxonil (F) (R)	0.05±0.02	10	Crna Gora
10.	trešnja	dimethoate (sum of dimethoate and omethoate expressed as dimethoate	0.028±0.008	0.2	Crna Gora
11.	trešnja	acetamiprid (R) imidacloprid	0.05±0.02 0.04±0.01	1.5 0.5	Crna Gora
12.	trešnja	acetamiprid (R)	0.015±0.005	1.5	Crna Gora
13.	trešnja	dimethoate (sum of dimethoate and omethoate expressed as dimethoate	0.010±0.003	0.2	Crna Gora
14.	trešnja	acetamiprid (R)	0.018±0.005	1.5	Crna Gora
15.	breskva	fludioxonil (F) (R)	0.05±0.02	10	Crna Gora
16.	maline	azoxystrobin boscalid (F) (R) cyprodinil (F) (R)	0.06±0.02 0.08±0.02 0.09±0.03	5 10 3	Crna Gora
17.	maline	azoxystrobin cyprodinil (F) (R) boscalid (F) (R)	0.021±0.006 0.010±0.003 0.022±0.007	5 3 10	Crna Gora
18.	maline	cyprodinil (F) (R) fludioxonil (F) (R) pyrimethanil (R) trifloxystrobin (F) (R)	0.14±0.04 0.18±0.05 0.07±0.02 0.030±0.009	3 5 15 3	Crna Gora
19.	maline	cyprodinil (F) (R)	0.011±0.003	3	Crna Gora
20.	nektarina	lambda-cyhalothrin (includes gamma- cyhalothrin) (sum of R,S and S,R isomers) (F)	0.022±0.007	0.15	Srbija
21.	kajsija	boscalid (F) (R)	0.13±0.04	5	Srbija
22.	breskva	boscalid (F) (R)	0.010±0.003	5	Srbija

23.	breskva	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim) (R) cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers) (F) thiophanate-methyl (R)	0.031±0.009 0.09±0.03 0.04±0.01	0.2 2 2	
24.	breskva	boscalid (F) (R) pyraclostrobin (F)	0.11±0.03 0.022±0.007	5 0.3	
25.	nektarina	lambda-cyhalothrin (includes gamma-cyhalothrin) (sum of R,S and S,R isomers) (F)	0.014±0.004	15	Srbija
26.	nektarina	spinosad: sum of spinosyn A and spinosyn D, expressed as spinosad (F)	0.029±0.009	0.6	Srbija
27.	nektarina	chlorpyrifos (F) dimethoate omethoate	0.011±0.003 0.010±0.003 0.010±0.003	0.08 0.01 0.01	Srbija
28.	nektarina	lambda-cyhalothrin (includes gamma-cyhalothrin) (sum of R,S and S,R isomers) (F)	0.022±0.007	15	Srbija
29.	nektarina	dimethoate omethoate	0.010±0.003 0.010±0.003	0.01 0.01	Srbija
30.	breskva	boscalid (F) (R)	0.010±0.003	0.01	Srbija
31.	breskva	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim) (R) cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers) (F) thiophanate-methyl (R)	0.031±0.009 0.09±0.03 0.04±0.01	0.2 2 2	Srbija
32.	nektarina	chlorpyrifos (F) dimethoate myclobutanyl (R)	0.011±0.003 0.010±0.003 0.010±0.003	0.08 0.01 0.01	Srbija
33.	nektarina	lambda-cyhalothrin (includes gamma-cyhalothrin) (sum of R,S and S,R isomers) (F) spinosad: sum of spinosyn A and spinosyn D, expressed as spinosad (F)	0.014±0.004 0.029±0.009	0.15 0.6	Srbija
34.	breskva	acetamiprid (R) boscalid (F) (R) pyraclostrobin (F)	0.016±0.005 0.11±0.03 0.022±0.007	0.2 5 0.3	Srbija
35.	nektarina	Dimethoate	0.010±0.003	0.01	Srbija
36.	breskva	acetamiprid (R) carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as	0.010±0.003 0.011±0.003 0.016±0.005	0.2 0.2 2	Crna Gora

		carbendazim (R) thiophanate-methyl (R)			
37.	nektarina	Dimethoate	0.010±0.003	0.01	Srbija
38.	breskva	acetamiprid (R)	0.010±0.003	0.2	Crna Gora
39.	maline	trifloxystrobin (F) (R)	0.013±0.004	3	Crna Gora
40.	maline	azoxystrobin pyraclostrobin (F)	0.013±0.004 0.010±0.003	5 3	Crna Gora
41.	maline	boscalid (F) (R)	0.013±0.004	10	Crna Gora
42.	maline	azoxystrobin boscalid (F) (R) fludioxonil (F) (R)	0.011±0.003 0.031±0.009 0.021±0.006	5 10 5	Crna Gora
43.	maline	Fenhexamid	0.031±0.009	15	Crna Gora
44.	grožđe	pyrimethanil (R)	0.08±0.02	5	Crna Gora
45.	grožđe	pyrimethanil (R)	0.05±0.02	5	Crna Gora
46.	grožđe	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim) (R) pyrimethanil (R) tebufenpyrad (F)	0.011±0.003 0.04±0.02 0.014±0.004	0.3 5 0.6	Crna Gora
47.	paradajz	propomocarb (R) pyrimethanil (R)	0.010±0.003 0.03±0.01	4 1	Crna Gora
48.	paradajz	boscalid (F) (R)	0.011±0.003	3	Crna Gora
49.	paradajz	pirimiphos-metyl (F)	0.04±0.01	0.01	Crna Gora
50.	grožđe	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim) (R) tebufenozide (F)	0.018±0.005 0.017±0.005	0.5 3	Crna Gora
51.	grožđe	chlorpyrifos (F) fenamidone	0.010±0.003 0.010±0.003	0.01 0.6	Crna Gora
52.	trešnja	acetamiprid (R)	0.015±0.005	1.5	Crna Gora
53.	zelena salata	boscalid (F) (R)	0.08±0.02	50	Crna Gora
54.	jabuka	boscalid (F) (R)	0.05±0.01	2	Crna Gora
55.	paprika	tebuconazole (R)	0.09±0.03	0.6	Crna Gora
56.	krompir	chlorpyrifos (F)	0.05±0.02	0.01	Crna Gora
57.	krompir	imazalil	0.016±0.005	3	Crna Gora
58.	zelena salata	fludioxonil (F) (R)	0.08±0.02	40	Crna Gora
59.	mandarina	propiconazole (F)	0.021±0.007	5	Crna Gora
60.	jabuka	boscalid (F) (R)	0.027±0.008	2	Crna Gora
61.	vino	pyrimethanil (R)	0.030		Makedonija
62.	jabuka	chlorpyrifos (F)	0.010±0.003	0.01	Srbija
63.	jabuka	chlorpyrifos (F) acetamiprid (R)	0.010±0.003 0.022±0.007	0.01 0.4	Crna Gora
64.	blitva	boscalid (F) (R) cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers) (F)	0.017±0.005 0.017±0.005	30 0.7	Crna Gora
65.	zelena salata	chlorpyrifos (F) dimethomorph fludioxonil (F) (R) spinosad: sum of spinosyn A and spinosyn D, expressed as spinosad (F)	0.010±0.003 0.014±0.004 0.04±0.01 0.025±0.008	0.01 15 40 10	Crna Gora

66.	zelena salata	boscalid (F) (R) cyprodinil (F) (R) dimethomorph fludioxonil (F) (R)	0.11±0.03 0.014±0.004 0.012±0.004 0.020±0.006	50 15 15 40	Crna Gora
67.	spanać	clothianidin dimethomorph	0.08±0.02 0.05±0.02	0.01 30	Crna Gora
68.	blitva	boscalid (F) (R) fludioxonil (F) (R) pyraclostrobin (F) spinosad: sum of spinosyn A and spinosyn D, expressed as spinosad (F)	0.18±0.05 0.15±0.005 0.012±0.004 0.026±0.008	30 20 1.5 15	Crna Gora
69.	zelena salata	acetamiprid (R) azoxystrobin fludioxonil (F) (R)	0.016±0.005 0.30±0.09 0.23±0.07	1.5 15 40	Crna Gora
70.	blitva	boscalid (F) (R)	0.21±0.06	30	Crna Gora
71.	rukola	boscalid (F) (R) chlorpyrifos (F)	0.10±0.03 0.05±0.02	50 0.01	Crna Gora
72.	zelena salata	dimethomorph fludioxonil (F) (R)	0.016±0.005 0.028±0.008	15 40	Crna Gora
73.	spanać	acetamiprid (R) boscalid (F) (R)	0.025±0.008 0.14±0.04	5 50	Crna Gora
74.	spanać	chlorpyrifos (F)	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
75.	blitva	boscalid (F) (R) clothianidin dimethomorph spiroxamine (sum of isomers) (A) (R) thiamethoxam	0.07±0.02 0.010±0.003 0.06±0.02 0.010±0.003 0.010±0.003	30 0.01 4 0.01 0.01	Crna Gora
76.	zelena salata	dimethomorph pyraclostrobin (F)	0.07±0.02 0.010±0.003	15 2	Crna Gora
77.	raštan	cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers) (F)	0.009±0.03	0.7	Crna Gora
78.	zelena salata	azoxystrobin boscalid (F) (R) cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers) (F) famoxadone (F) fludioxonil (F) (R) pyraclostrobin (F)	0.06±0.02 0.7±0.2 0.4±0.1 0.13±0.04 0.04±0.01 0.05±0.02	15 50 2 0.01 40 2	Crna Gora
79.	raštan	dimethomorph thiamethoxam	0.012±0.004 0.005±0.02	4 0.01	Crna Gora
80.	spanać	boscalid (F) (R)	0.13±0.04	50	Crna Gora
81.	zelena salata	fludioxonil (F) (R)	0.05±0.02	40	Crna Gora
82.	blitva	acetamiprid (R) difenoconazole famoxadone (F) indoxicarb (sum of indoxicarb andr its R enantiomer) (F) spinosad: sum of spinosyn A and spinosyn D, expressed as spinosad (F)	0.030±0.009 0.12±0.04 0.16±0.05 0.030±0.009 0.028±0.008	3 4 0.01 1 15	Crna Gora
83.	blitva	triadimenol	0.010±0.003	0.01	Crna Gora
84.	zelena salata	boscalid (F) (R)	0.014±0.04	50	Crna Gora
85.	spanać	chlorpyrifos (F) famoxadone (F)	0.010±0.003 0.09±0.03	0.01 0.01	Crna Gora

86.	blitva	boscalid clothianidin dimethomorph thiamethoxam	0.4±0.1 0.14±0.04 1.1±0.3 0.12±0.04	30 0,01 4 0,01	Crna Gora
87.	vino	pyrimethanil Thiophanate-methyl	0.011 0.025		Makedonija
88.	jabuka	acetamiprid (R) fludioxonil (F) (R)	0.017±0.006 0.023±0.007	0.4 5	Srbija
89.	paradajz	boscalid (F) (R) fenamidone propomocarb (R)	0.019±0.006 0.010±0.003 0.020±0.006	3 1 4	Turska
90.	jabuka	boscalid (F) (R) fludioxonil (F) (R)	0.014±0.005 0.013±0.004	2 5	Poljska
91.	jabuka	fludioxonil (F) (R)	0.09±0.03	5	Bosna i Hercegovina
92.	zelena salata	azoxystrobin dimethomorph fludioxonil (F) (R) spiroxamine (sum of isomers) (A) (R) tebuconazole (R)	0.5±0.2 0.9±0.3 0.011±0.003 0.010±0.003 0.012±0.004	15 15 40 0.01 0.5	Crna Gora
93.	rukola	cyprodinil (F) (R) fludioxonil (F) (R)	0.017±0.005 0.012±0.004	15 20	Srbija
94.	blitva	propomocarb (R)	0.011±0.003	30	Crna Gora
95.	paradajz	dimethomorph fludioxonil (F) (R)	0.014±0.005 0.020±0.006	1 3	Turska

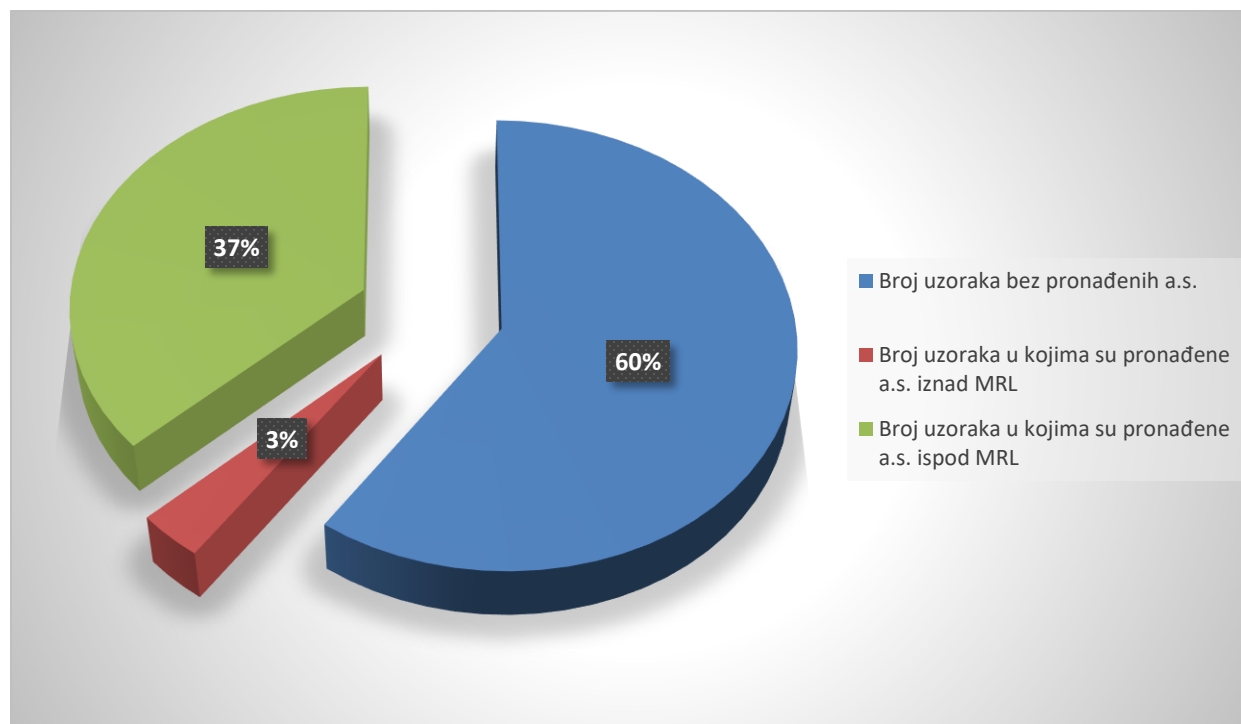
Tabela: Pregled ostataka pesticida po aktivnim supstancama pronađenim u proizvodima

br.	vrsta hrane	pronađene aktivne supstance		
	krastavac	acetamiprid		propomocarb
	zelena salata	acetamiprid		propomocarb
	jagoda	fludioxonil		
	jagoda	fludioxonil		
	jagoda	fludioxonil		
	jagoda	fludioxonil		
	jagoda	fludioxonil		
	krompir	quizalofop, incl. quizalofop-p		
	breskva	fludioxonil		
	trešnja	dimethoate (sum of dimethoate and omethoate expressed as dimethoate)		
	trešnja	acetamiprid	imidacloprid	
	trešnja	acetamiprid		
	trešnja	chlorpyrifos	dimethoate (sum of dimethoate and omethoate expressed as dimethoate)	
	trešnja	acetamiprid		
	breskva	fludioxonil		
	maline	azoxystrobin	boscalid	cyprodinil
	maline	azoxystrobin	boscalid	cyprodinil
	maline	cyprodinil	fludioxonil	pyrimethanil
	maline	trifloxystrobin		
	maline	cyprodinil		
	nektarina	lambda-cyhalothrin		
	kajsija	boscalid		
	breskva	boscalid		
	breskva	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim)	cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers))	thiophanate-methyl
	breskva	boscalid		pyraclostrobin
	nektarina	chlorpyrifos	dimethoate	omethoate
	nektarina	lambda-cyhalothrin		
	nektarina	spinosad (sum of spinosyn a and spinosyn d, expressed as spinosad)		
	nektarina	lambda-cyhalothrin		
	nektarina	dimethoate		omethoate
	breskva	boscalid		

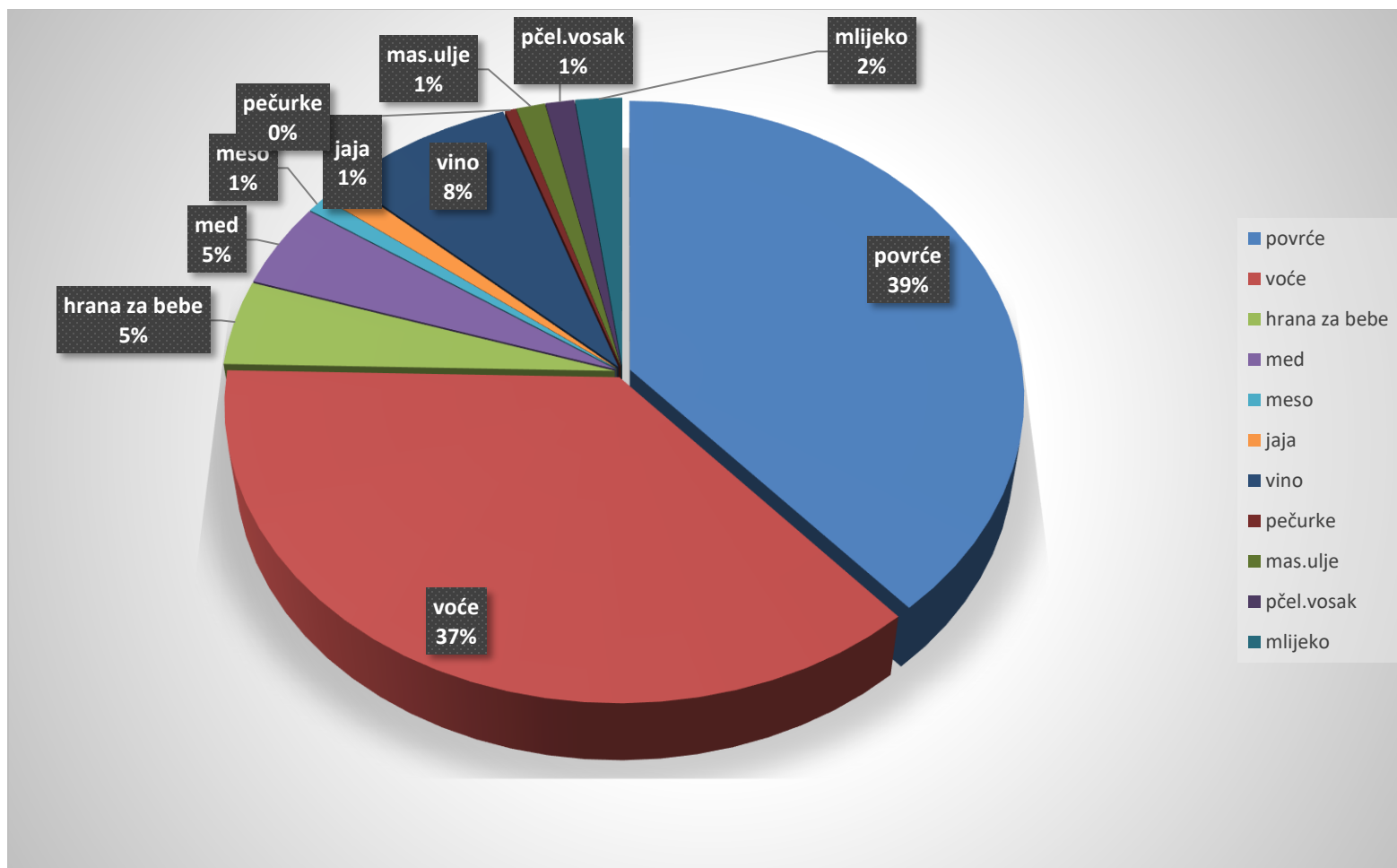
breskva	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim)	cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers))	thiophanate-methyl
nektarina	chlorpyrifos	dimethoate	myclobutanyil
nektarina	lambda-cyhalothrin	spinosad (sum of spinosyn a and spinosyn d, expressed as spinosad)	
breskva	acetamiprid	boscalid	pyraclostrobin
nektarina	dimethoate		
breskva	acetamiprid	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim)	thiophanate-methyl
nektarina	dimethoate		
breskva	acetamiprid		
maline	trifloxystrobin		
maline	azoxystrobin	pyraclostrobin	
maline	boscalid		
maline	fenhexamid		
maline	azoxystrobin	boscalid	fludioxonil
grožđe	pyrimethanil		
grožđe	pyrimethanil		
grožđe	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim)	tebufenpyrad	pyrimethanil
paradajz	propomocarb	pyrimethanil	
paradajz	boscalid		
paradajz	pirimiphos-metyl		
grožđe	carbendazim and benomyl (sum of benomyl and carbendazim expressed as carbendazim)	tebufenozide	
grožđe	chlorpyrifos	fenamidone	
trešnja	acetamiprid		
zelena salata	boscalid		
jabuka	boscalid		
paprika	tebuconazole		
krompir	chlorpyrifos		
krompir	imazalil		
zelena salata	fludioxonil		
mandarina	propiconazole		
jabuka	boscalid		
vino	pyrimethanil		
jabuka	chlorpyrifos		
jabuka	chlorpyrifos	acetamiprid	
blitva	boscalid	cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers))	
zelena salata	chlorpyrifos	dimethomorph	fludioxonil
			spinosad (sum of spinosyn a and spinosyn d, expressed as spinosad)
zelena salata	boscalid	cyprodinil	dimethomorph
spanać	clothianidin		dimethomorph
blitva	boscalid	fludioxonil	pyraclostrobin
			spinosad: sum of spinosyn a and spinosyn d, expressed as spinosad
zelena salata	acetamiprid	azoxystrobin	fludioxonil
blitva	boscalid		
rukola	Boscalid		chlorpyrifos
zelena salata	dimethomorph		fludioxonil
spanać	acetamiprid		boscalid
spanać	chlorpyrifos		
blitva	boscalid	clothianidin	dimethomorph
			spiroxamine
			thiamethoxam
zelena salata	dimethomorph		pyraclostrobin
raštan	cypermethrin (cypermethrin including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers))		
zelena salata	azoxystrobin	boscalid	cypermethrin (cypermethrin)
			famoxadone
			fludioxonil
			pyraclostrobin

				including other mixtures of constituent isomers (sum of isomers)			
raštan	dimethomorph				thiamethoxam		
spanać	boscalid						
zelena salata	fludioxonil						
blitva	acetamiprid	difenoconazole	famoxadone	indoxicarb (sum of indoxicarb and its r enantiomer)	spinosad: sum of spinosyn a and spinosyn d, expressed as spinosad		
blitva	triadimenol						
zelena salata	boscalid						
spanać	chlorpyrifos				famoxadone		
blitva	boscalid	clothianidin	dimethomorph	thiamethoxam			
vino	pyrimethanil			thiophanate-methyl			
jabuka	acetamiprid			fludioxonil			
paradajz	boscalid	fenamidone		propomocarb			
jabuka	boscalid			fludioxonil			
jabuka	fludioxonil						
zelena salta	azoxystrobin	dimethomorph	fludioxonil	spiroxamine (sum of isomers)	tebuconazole		
rukola	Cyprodinil			fludioxonil			
blitva	propomocarb						
paradajz	dimethomorph			fludioxonil			

Grafik 1. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka na prisustvo aktivnih supstanci u hrane

Grafik 2. Procentualni prikaz ukupnog broja ispitanih uzoraka po grupama proizvoda

Grafik 3. Ukupan broj ispitanih uzoraka, prikaz po vrsti hrane

